

Gümüşhane ve Zigana Dağı Efsaneleri

S. Vedat Karaarslan, Arkeolog- Elektronik Mühendisi (MSc.)

Dünyada eşine az rastlanır bir coğrafyada bulunan **İpek Yolu** üzerindeki **Zigana Dağı**'nın Gümüşhane'ye bakan tarafı kış aylarında karlı, Karadeniz'e bakan tarafı ise ılıman bir iklime sahip olarak genellikle sisli olur. Dağın coğrafyasında hızlı bir şekilde iklim değişimine şahit olması dağın en önemli özelliği olarak bilinir.

Zigana, Gümüşhane'ye bakan yüzü daha 1227 metreden dağın zirve yüksekliği olan 2032 metreye kadar **Torul** ilçesinden sonra keskin bir eğim ile yükselirken Trabzon iline bakan diğer yüzü ise yumuşak bir eğimle Karadeniz kıyılarına doğru silsile halinde alçalarak ulaşır. Bu jeoformolojik yapısı dağa doğal güzellikleri açısından eşsiz manzaraların ortaya çıkmasını sağlar.

Abdülhak Hamit Tarhan'ın ünlü şiirinde dile getirdiği:

'Ne hazin bak şu karşıkı dağlar, Üzerinden geçen sehâb (bulut) ağlar, Eteğinden akan sular çağlar, Yıkanır sanki bahçeler bağlar'

Mısralarındaki ifadeler gibi büyük bir azamette tarihi coğrafyası ile Zigana, eşsiz güzellikteki bir dağ olarak bilinir.

Doğu Karadeniz sahillerini bir kalkan gibi örten dağların en ünlüsü olan Zigana Dağı, tarihin en erken dönemlerinde adını verdiği seyyah Chardin'e göre **'Aşkenaz'** adıyla bilinen günümüzdeki Karadeniz'in ılıman ikliminin Anadolu'nun içlerine doğru iletilmesinin, iç bölgedeki soğuk iklimin ise Karadeniz sahillerine ulaşmasının önünde bir set olarak Anadolu'nun en güzel coğrafyasında yer alır.

Eskiden ekonomik değerleri olmadığı dağların isimleri olmazdı ama mutlaka bir efsaneleri olurdu. Zigana Dağı'nın efsanesi ise bu dağın doğusunda yer alan günümüzdeki Sokolat Dağı ve Kulat Boğazı adlandırılmasında olduğu gibi **Sychia-Zyx adının tonlulaşmasından dolayı m.ö. 8 yüzyılda bölgeye gelen İskitlerden bugüne kadar geçen tarihsel olaylara dayanır.**

Adının etimolojisi ise 'ülkesi' anlamına gelen 'wana-ana' son ekiyle birlikte Anadolu'nun yerli halkı olan Luwilerin ardılları olan Kapadokya dilinde 'Zig (Zyx-Sychia)- wana/ana (ülkesi)' yani İskitlerin ülkesi anlamına gelir. [Umar] Strabon'a göre Zilkhoi halkını Zygoi olarak tanımlamış ve bu halkın oturduğu yeri Zygopolis olarak bildirmişti. İşte bu 'Zyg' lerin yaşadığı yer anlamına

gelen Zygopolis yerleşimi Zigana'dır.

Kış aylarında bölgenin kar ile örtülü olduğu dönemlerde yolların açık tutulması ile görevli Karayolları 10. Bölge Müdürlüğü'nün Şube Şefliği merkezinin Bağlarbaşı Mahallesi'nde olduğu **101. Şubesi**'nin efsane kırmızı renkli damperli kamyon ve greyderleri Zigana Dağı'nın zirvesinde etrafı duvarlarla örtülmüş binalarının parkında sürekli alarm halinde beklerlerdi. Birincisinin yapımında birçok hadiseye şahit olduğumuz günümüzde yeni açılan tünelle birlikte iki tüneli bulunan Zigana Dağı'nın zirvesine tünellerinin olmadığı yıllarda ulaşıldığında yanlarına 101 yazan bu kırmızı araçlar her görüldüğünde bölgedeki karlarla kapalı yolların mutlaka açık tutulacağına inanılırdı.

KARAYOLLARI 10. BÖLGE GÜMÜŞHANE 101. ŞUBE ŞEFLİĞİ

Bahar aylarında asfalt dökmek üzere damperli kamyonların arkalarında ziftin kaynatılarak katran elde edilmesi ile ortaya çıkan zift sıcaklığı Gümüşhane'nin kavurucu güneşli günlerinde ne kadar hatırlanırsa da aynı araçların bu defa kış aylarında karların temizliği ile yolları açık tutuyor olmaları çalışanlarının da Zigana Dağı'na ulaşana yollar ve dağ ile özdeşleştiğini gösterirdi. Bu araçlar, geceleri güçlü ışıldakları ile kardan kapanmış yolları büyük bir motor uğultusu ile açarken zincirli lastikleri ile karları temizlenmiş yoldaki otobüs ve kamyonların lastiklerinin her dönüşünde karla kaplı asfalta yalpalayarak çarpmasının çıkardığı periyodik ve rahatsız edici sesine ve motorunun gürültüleri altında görevlerini eksiksiz olarak yerine getirirlerdi.

Büyük bir uğultu ile çalışmalarını arasında açılan yollardan zaman zaman takoz kullanarak ilerlemeye çalışan lastikleri zincirli kamyonlar ve yolcu otobüslerinde analarının kucaklarında Zigana Köyü'nden aldıkları **kocaman ünlü ekmeğinin simitini koparıp yiyerek** oturmakta olan çocuklar, gecenin zifiri

karanlığı içinde kopan patırtı ve uğultuyu görebilmek için karanlıklar içindeki **Zigana Dağı'nın yollarında yer yer sarı lamba ışıklarından süzülen kar yağışını gördükleri otobüs camının buğulanmış camlarını bir yandan silerken diğer yandan cam üzerine küçük parmakları ile kendilerine göre anlamlı ya da anlamsız şekilleri çizmek için birbirleri ile yarıştılar.**

Dağın zirvesine ulaşmanın bir nimet ya da dağın ruhunun anlaşıldığını telakki kabul eden kamyon şoförleri zirvenin Trabzon tarafındaki il sınırının da başladığı inişin hemen sağında bulunan toprak zemini motor yağları ve mazot artıkları ile siyahlaşmış toplanma alanına ulaşıp ta lastiklerindeki zincirleri çıkardıktan sonra Zigana'nın güney tarafında kar halinde gördükleri doğanın bu kez sisli hali ile mücadele etmeye başlardı.

Kış aylarında en belirgin özelliği kar ve sis olan zirvesine ulaşmanın mutluluğunun yollarından geçmek olduğunu bildiğimiz Zigana Dağı günümüzde zirvesine ulaşılmadan tüneller ile aşıyor ama Zigana Dağı'nın zirvesine çıkmadan bu güzel manzaraları göremeyeceğimizi ve geçmişe dayalı tarihsel hikâyelerini hatırlayamayacağımızı bilmemiz gerekir.

Zirvesinin önemini ve ruhunu anlamak için yollarının aşılması gerektiği Zigana Dağı, üzerindeki tünellerinin güzelliği ile de insanları hâlâ büyülemeye devam ediyor.

ARKEOTEKNO

Kaynak Link:

https://www.arkedotekno.com/pg_755_gumushane-ve-zigana-dagi-efsaneleri